

ПОЕТИЧНА МОВОТВОРЧИСТЬ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Актуальність статті зумовлена різними підходами мовознавців до розуміння термінологічних понять «концепт» і «концептосфера». Метою дослідження є аналіз, узагальнення й систематизація тлумачення поняття «концепт» у сучасній лінгвістиці та вирішення завдань: проаналізувати наявні дефініції концепту, розподілити їх на певні напрями, визначити класифікаційні ознаки. Унаслідок дослідження з'ясовано, що концепт є категоріальною одиницею, більшою за обсягом, ніж поняття та значення. Його ознаками є чуттєва достовірність, часово-просторові ознаки, посередництво між матеріальним і духовним, семантичне наповнення, здатність до полісемії.

Ключові слова: концепт, концептуалізація, поетичний текст, мовотворчість.

Dzysiuk N. V. Poetic Language Formation as a Reflection of Conceptual Image. *Definitions of concept and sphere of the concept are widely used in different aspects of modern linguistics. There is no single understanding of these notions and universal methodology of research has not been invented by linguists yet. This predetermines topicality of the article. The aim of our research is analysis, generalization, and systematization of different approaches to the interpretation of the notion 'concept' that exist in modern linguistics. It results in the following tasks: analysis of existing definitions of concept and its division into certain ranges and defining classification features. Modern linguists raise the questions of the conceptual and linguistic image of the world, the role of a human factor in its formation and interaction as in a linguistic process more frequently and it is defined as a fact in today's linguistic scientific literature. The problem of individual language formation, poetic one in particular gains important meaning in this context. Ukrainian linguists use the notion of 'concept' for a long time now although they adhere to different views on its definition. Researches of the question define two major approaches in the analysis of the notion 'concept' that is linguistic-cognitive and linguistic-cultural. We can claim that words-concepts are agents between material reality and the ideal world that is synthesized in poetry, carriers of sense since with their help the versatility of the real world correlates with eternal spiritual values. Therefore, main features of the notion 'concept' in which objectively-cognitive and subjectively-creative features are combines are as follow sensual authenticity, time-spatial features, mediation between material and spiritual, semantic filling, ability to polysemy. A word with a generally symbolic meaning that is implemented in a language process through literary techniques typical for poet's idiom is the main core of the concept. The concept in poetic language formation by modern Uman poets is semantically integral, fulfilled, able to penetrate into other concepts and absorb semantically narrower images saving unity and semantic independence, varying numerous interpretations that project it in a certain semantic space, saving potential of real reflection.*

Key words: concept, conceptualization, poetic text, language formation.

Вступ

Концептологія як наука, що займається вивченням національних, групових, художніх, індивідуальних та ін. концептосфер, стала одним із провідних напрямів лінгвістики кінця ХХ – початку ХХІ століття, про що свідчать праці вітчизняних та зарубіжних мовознавців К. Ю. Голобородька, С. Я. Єрмоленко, В. В. Жайворонка, В. Л. Іващенко, О. М. Кагановської, В. С. Калашника, В. І. Кононенка, М. П. Кочергана, О. С. Кубрякової, Л. А. Лисиченко, А. П. Мартинюка, В. А. Маслової, А. К. Мойсієнка, А. М. Приходька,

О. О. Селіванової, Л. М. Синельникової, Л. О. Ставицької та інших учених. Незважаючи на те, що дефініції *концепт* і *концептосфера* широко використовуються в різних напрямках сучасної лінгвістики, єдиного їх розуміння й універсальної методики дослідження поки що не вироблено, що зумовлює актуальність статті.

Метою нашого дослідження є узагальнення та систематизація різних підходів до тлумачення поняття «концепт», які існують у сучасній лінгвістиці. Звідси випливають і поставлені завдання: аналіз дефініцій концепту й розподіл їх за певними напрямками та визначення класифікаційних ознак.

Методи та методики дослідження

Основним методом дослідження обрано аналіз мовних дефініцій, сутність якого полягає у виявленні різних підходів мовознавців до розуміння термінологічного поняття «концепт».

Результати та дискусії

У новітній лінгвістичній науковій літературі відзначають той факт, що сучасні дослідники все частіше торкаються питань концептуальної й мовної картин світу, ролі людського чинника в їхньому формуванні й взаємодії в мовному процесі. Важливого значення в цьому контексті набуває проблема індивідуальної мовотворчості, зокрема поетичної. Досягнення поета як мовної особистості, що творить естетичні цінності, є не стільки відбиттям відповідних його часові концептуальної та мовної картин світу, скільки своєрідним художнім світобаченням, індивідуальною поетичною картиною, яка трансформує й доповнює зміст інших картин світу в людській свідомості. Тому, за словами В. С. Калашника, для пізнання особливостей поетичного світу, створеного уявою митця за допомогою слова, важливе значення має з'ясування змістового та смислового наповнення базових складників досліджуваної художньої системи – концептів, що поєднують образні уявлення, поняття й настанови автора щодо описуваних явищ. Саме з образів та понять вибудовується концептуальна модель світу, певне концептуальне утворення, що визначається науковцями як картина світу (Калашник, 2011: 175).

У плані загальноонтологічному, на думку А. К. Мойсієнка, поняття «картина світу» містить вказівку на вторинність, оскільки позначає специфічне утворення, сформоване на основі мовної (словесної) й власне концептуальної (логічної, поняттєвої) моделей. Учений переконливо стверджує, що пізнання в загальнофілософському аспекті, по суті, і є нічим іншим, як синтезованим осмисленням цих двох моделей (Мойсієнко, 2006: 164).

Відомо, що мова є універсальним засобом концептуалізації явищ дійсності. Науковці переважно розглядають концептуалізацію як поняттєву класифікацію і як один із процесів пізнавальної діяльності людини, що полягає в осмисленні й упорядкуванні результатів внутрішнього рефлексивного досвіду людини й уявлень про об'єкти, явища дійсності та їхні ознаки. Наслідком концептуалізації є формування концептуальної системи, складниками якої є концепти (Селіванова, 2006: 258).

Треба зауважити, що українські мовознавці давно активно послуговуються терміном «концепт», хоч і дотримуються різних поглядів на його вживачення. Серед найуживаніших трактувань послідовно аргументованим вважаємо твердження Ф. С. Бацевича, за яким учений визначає концепт як ментальну сутність, оперативну змістову одиницю інформаційної структури свідомості, картини світу в цілому. На думку дослідника, концепт формується у свідомості людини з безпосередньо чуттєвого досвіду, операцій з об'єктами, а також мисленнєво-мовленнєвої діяльності, має втілення в мові й віддзеркалює національно-культурні уявлення про світ людини, груп людей, етносу в цілому (Бацевич, 2007: 285).

Дослідники проблеми виокремлюють два основні підходи до аналізу поняття «концепт» – лінгвокогнітивний та лінгвокультурний.

Ф. С. Бацевич одним із найважливіших аспектів вивчення концепту вважає когнітивний, за яким концепт кваліфікується як мисленнєве утворення, що поєднує найістотніші ознаки об'єкта, належні до основних у концептуальній картині світу, та лінгвокультурний – одиниця колективної свідомості, культурно маркований зміст (мовні, етнокультурні складники, уявлення, оцінки, по-різному структуровані в системі мов), емоційно-експресивні, естетичні складники, що формують мовну картину світу (Бацевич, згадана праця: 286).

На думку В. Д. Ужченка та Д. В. Ужченка, обсяг концепту можна безкінечно уточнювати, віднаходити все нові й нові грані, оскільки він виступає об'єктом дослідження не тільки лінгвістики, а й логіки, психології, культурології, філософії. При цьому концепт ширший за поняття, оскільки об'єднує інформацію про всі ознаки реалії, він є практично невичерпним комплексом культурно зумовлених уявлень про предмет, явище чи ознаку в певній культурі. Автори стверджують, що концепт весь час перебуває в динаміці, його грані шліфуються, а глибина вертикального культурно-національного контексту збільшується (Ужченко, 2007: 292).

В. Л. Івашенко, аналізуючи поняття концепту з погляду ментальності, розуміє його як «смысл-цінність», ментальну домінуючу пізнавально-регулятивних процесів, що виникає внаслідок «зникнення» реального в ірреальному, як зародок ідеального буття, який організовує пізнавальні процеси у квантні знання (Івашенко, 2006: 54).

На думку К. Ю. Голобородька, концепт об'єднує інформацію про всі ознаки реалії, відображає внутрішню форму слова, є синтезом індивідуального авторського розуміння й традиційного вживання. Тому надзвичайно важливим є розмежування терміна «концепт» з такими, як поняття, значення, лексичне значення, сема, денотат та ін., а також опису співвідношень концепту з такими поняттями, як образ, символ, архетип, міфологема (Голобородько, 2002: 29).

О. М. Кагановська розуміє концепт як двоїсту сутність, що інтегрує мовленнєвий і розумовий плани. Якщо мовленнєвий план текстового концепту є виявом його вербального характеру, то в такому разі концепт постає як реальність, що віддзеркалена у свідомості не безпосередньо, а через мову.

Водночас у розумовому плані текстовий концепт розглядається дослідницею як образ, у якому втілені певні культурно зумовлені уявлення мовців про навколишній світ (Кагановська, 2007: 52).

Як представник когнітивно-психологічного напрямку, М. П. Кочерган наголошує, що концепт має ментальну та психічну сутність (Кочерган, 2003: 25).

В. В. Жайворонок, погляди якого репрезентують культурологічний напрям досліджень, вважає концепт асоціативним нашаруванням культурних смислів, тобто конотацій, на основне, словникове значення слова (Жайворонок, 2004: 26).

Власний погляд на проблему подає О. О. Селіванова, дотримуючись епістеміологічно-інформаційного підходу до розуміння сутності концепту, виділяє ідіоконцепти, узуальні концепти, етноконцепти та загальнолюдські концепти. На її думку, концепт — це інформаційна структура свідомості, організована одиниця пам'яті, яка містить сукупність знань про об'єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п'яти психічних функцій свідомості й позасвідомого (Селіванова, 2006: 256).

Заслуговує на особливу увагу думка Л. А. Лисиченко, яка, розглядаючи концепт як психоментальне явище, вважає, що одиницею його лінгвального вираження є лексико-семантичне поле. Тому, досліджуючи лексико-семантичний вимір картини світу, вона виділяє три рівні: 1) психоментальний превербальний рівень, одиницею якого є концепт; 2) концептуальний (логіко-лінгвальний) або поняттєвий рівень, одиницею якого є поняття; 3) лінгвальний рівень, одиницею якого є слово (Лисиченко, 2009: 6).

А. М. Приходько, репрезентуючи структурно-системний підхід до вивчення проблеми, розуміє концепт як складно структурований феномен, у якому поняттєве начало, проходячи через сито етнопсихологічної оцінки, органічно сполучається з лінгвокультурним (Приходько, 2008: 52).

Не менш цікавим є погляд Л. В. Кравець, для якої концепт є результатом пізнання навколишнього світу людиною, цілісним ідеальним утворенням, що відображає багатовіковий досвід і специфіку національної культури. Виступаючи в ролі своєрідних культурних кодів певної нації, концепти передаються від покоління до покоління й засвоюються разом із мовою. Вони є основою культурної комунікації (Кравець, 2007: 192).

Для нашого дослідження поетичних текстів важливим елементом теорії концепту є твердження В. І. Кононенка, який наголошує на тому, що з'ясування внутрішнього вмісту концепту, вкладеного в поетичний текст митцем, вимагає звернення до ширшого контексту із загального доробку митця. Учений відзначає, що за таких умов виникає потреба простежити, як доповнюється смисл того чи того концепту від твору до твору, як трансформуються уявлення автора, які нові асоціативно-оцінні конотації виникають (Кононенко, 2004: 22).

Аналізуючи поетичні концепти, Л. О. Ставицька відзначає, що естетична система письменника має організувальне начало для словесного вираження наскрізного образу, до якого постійно повертається авторське

художнє мислення в ході вираження думок та емоцій, що хвилюють його творчу уяву. Індивідуальна манера мислення автора встановлює специфічний характер зв'язку між елементами, підпорядковуючи його законам поетичної реальності світу, який письменник створює. Крім того, стверджує дослідниця, у поетичному тексті концепти мають властивість до взаємопроникнення, оскільки є «прозорими», здатними вбирати в себе подібні семантичні одиниці, розчиняючись один в одному, зберігаючи при цьому самостійність і цілісність. Сукупність концептів поезії окремого автора окреслює його світобачення, оскільки «сміслові домінанти наскрізних мовленнєвих образів перебувають у тісних відношеннях аналогії й тяжіють до того синтезувального смислу, який репрезентує концептуально-світоглядне ядро творчості письменника (Ставицька, 1989: 98 – 99).

Поділяючи погляди Л. О. Ставицької, вважаємо, що під терміном «наскрізний образ» дослідниця має на увазі саме концепт, стверджуючи, що в поетичному тексті концепт виконує роль семантичного центру, «емоційної координати», навколо якої обертаються інші образи, що разом і становлять сюжет поезії. У такому тексті концептуальним ядром треба вважати слово з узагальнено-символічним значенням. При цьому засобами, за допомогою яких слово набуває значень із високим ступенем художньої типізації, виступають лексичні одиниці, що в тексті художніх творів виконують функцію ідентифікації авторського стилю. Переходячи з твору до твору, вони збагачуються семантично, набувають нових емоційно-експресивних відтінків. Завдяки значному естетичному потенціалу, певна мовна одиниця в процесі художнього перетворення здатна включати інші елементи й таким чином утворювати розгалужену систему синонімічних та антонімічних рядів. Парадигматичні зв'язки всередині цих рядів мають оказіональний, ситуативний характер, хоча й формуються за образом і подобою загальномовних.

Дослідники проблеми констатують, що підходи до концептуалізації засвідчують різне трактування концепту мовознавцями як складного й багатовимірного явища сучасної лінгвопоетики. Поділяючи думку А. П. Мартинюка, відзначимо, що представники різних лінгвістичних підходів, використовуючи різне методологічне підґрунтя, усе ж визнають основними характеристиками концепту такі: концепт є основною одиницею структурованого знання у свідомості людини; обов'язково навантажений культурною інформацією; зміст і структуру концепту можна встановити через аналіз значення мовних одиниць, що його репрезентують (Мартинюк, 2012: 82).

У загальному ж плані концепти розглядають як одиниці ментальних і психічних ресурсів нашої свідомості та інформаційної структури, яка відображає знання й досвід людини (Кубрякова, 1997: 90).

Концепт є категоріальною одиницею, більшою за обсягом, ніж поняття та значення, оскільки він поєднує в собі елементи обох вищезгаданих категорій і має додаткові характеристики суб'єктивності (асоціативне та емоційне наповнення), про що свідчать ілюстрації мовотворчості поетів сучасної Уманщини.

Можна стверджувати, що слова-концепти є посередниками між матеріальною реальністю та ідеальним світом, синтезованим у поезії, носіями смислу, оскільки через них багатогранність реального світу співвідноситься з вічними духовними цінностями. Правильне розуміння концепту, зокрема поетичного, вимагає виходу за межі одного тексту, підключення аналізу екстралінгвальних ознак.

Відомо, що основу національної картини світу становлять концепти природних стихій – *земля, вода, вогонь, повітря*, які є першоелементами буття й визначають сутність світобудови. Досліджуючи мовотворчість поетів сучасної Уманщини, доходимо висновку, що одними з центральних концептів авторської картини світу виступають концепти *земля* й *вода*.

Концепт *земля* – один із центральних у поетичній картині світу письменників Уманщини: Григорія Савчука, Марини Павленко, Петра Поліщука. Його ядро становить базова лексема *земля* та семантично марковані відповідники: *поле (лан, рілля), степ* та власні назви – *Україна, Умань, Чорнобиль, Берестівець, Ревуха, Софіївка*. Периферійну зону аналізованого концепту, за нашими спостереженнями, становлять лексеми *сад, ліс, город*, які поглиблюють його образне сприйняття.

Зокрема, концепт *земля* здебільшого вказує на осяжність всесвіту, рідної планети з її центром – людиною, на нерозривний зв'язок людини з природою, з Батьківщиною: *Селянський Бог, і білий світ, і ми – / По саме серце вкопані у землю* (Поліщук, 1999: 83); *У небі місяць кобзарем застиг: / нову на землю ронить пісню-думу* (Павленко, 2006: 86); *Дарує ласку нам Земля, / Взамін не просячи нічого* (Савчук, 1998: 28); *під явором поблискує криничка – / душа моєї щедрої землі* (Савчук, 1998: 10).

Водночас ядро концепту *вода* як неорганічна природа репрезентують лексеми *дощ, сніг, туман, хвилі, іній* та інші, а вербалізатори концепту *вода*, зокрема у творчості Г. С. Савчука, найчастіше формують метафори, які в контекстах набувають позитивних і негативних конотацій, виконують номінативну й емоційно-експресивну функції, персоніфікують водну стихію: *Ще трохи пошепотівши щось / на вухо пишній каліні, / дощ побіг далі* (Савчук, 1998: 66); *Задивився місяць у долину, / На сніги, на тіні голубі* (Савчук, 1996: 108); *Легкий туман над річкою дрімає* (Савчук, 1998: 75); *А ми у хвилях зелені й теплі / Йдемо удвох ласкавим нашим літом* (Савчук, 1996: 95); *І хоч на травах вже іскриться іній / – Здається: у весну ведуть врата* (Савчук, 1996: 89).

Висновки

Отже, основними ознаками поняття «концепт», у якому поєднуються об'єктивно-пізнавальні та суб'єктивно-творчі характеристики, є такі: чуттєва достовірність, часово-просторові ознаки, посередництво між матеріальним і духовним, семантичне наповнення, здатність до полісемії. Організувальним ядром концепту виступає слово з узагальнено-символічним значенням, яке в мовленнєвому процесі реалізується через художні засоби, характерні для ідіостилю поета.

Концепт у поетичній мовотворчості митців сучасної Уманщини семантично цілісний, самодостатній, здатний проникати в інші концепти та

вбирати в себе семантично вужчі образи, зберігаючи цілісність і семантичну самостійність, варіюючи численні тлумачення, які проєктують його в конкретну семантичну площину, зберігаючи потенціал відображення дійсності. Перспективним, на наш погляд, є дослідження архетипних концептів ідіолекту поетів сучасної Уманщини, мовотворчіть яких репрезентує особливості авторського світобачення.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бацевич Ф. С.** Концепт. *Українська мова*: енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2007. 856 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
2. **Голобородько К. Ю.** Ідіостиль Александра Олеся: лінгвокогнітивна інтерпретація: монографія. Харків: Харк. іст.-філол. тов-во, 2010. 525 с. 3. **Голобородько К. Ю.** Лінгвістичний статус концепту. *Культура народів Причорномор'я*. 2002. № 32. С. 27–30. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
4. **Жайворонек В. В.** Етнолінгвістика в колі суміжних наук. *Мовознавство*. Київ: Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні, 2004. № 5–6. С. 23–35. 5. **Єрмоленко С. Я.** Мовно-естетичні знаки української культури. Київ : Інститут української мови НАН України, 2009. 352 с. 6. **Іващенко В. Л.** Концептуальна репрезентація фрагментів знання в науково-мистецькій картині світу (на матеріалі української мистецтвознавчої термінології): Монографія. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2006. 328 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
7. **Кагановська О. М.** Лінгвокогнітивний аспект утілення текстових концептів у французькій та українській художній прозі. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова*. Серія № 9. *Сучасні тенденції розвитку мов*. Випуск 2. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. С. 50–57. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
8. **Калашник В. С.** Людина та образ у світі мови : вибрані статті. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 368 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
9. **Кононенко В. І.** Концепти українського дискурсу. Монографія. Київ – Івано-Франківськ: Плай, 2004. 248 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
10. **Кочерган М. П.** Мовознавство на сучасному етапі. *Дивослово. Українська мова й література в навчальних закладах: науково-методичний журнал* МОН України. Київ: ред. журналу “Дивослово”, 2003. № 5. С. 24–29. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
11. **Кравець Л. В.** Метафорична репрезентація концепту «час» в українській поезії ХХ ст. *Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка: збірник наукових праць, присвячений 70-річчю від дня народження проф. С. Я. Єрмоленко* / відп. ред. академік НАН України В. Г. Складенко. Київ, 2007. С. 192–198. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
12. **Кубрякова Е. С.** Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянкова, Ю.Г. Панкрац, Л.Г. Лузина. Москва : Филол. ф-т МГУ им. М. В. Ломоносова, 1997. 245 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
13. **Лисиченко Л. А.** Лексико-семантичний вимір мовної картини світу. Харків : Вид. група “Основа”, 2009. 191 с. 14. **Мартинюк А. П.** Лінгвістична концептологія: методологічні платформи, методики аналізу, перспективи розвитку. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Вип. 23. 2012. С. 81–88. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
15. **Мартинюк А. П.** Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики: наукове видання. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 196 с. 16. **Маслова В. А.** Когнитивная лингвистика : учеб.пособ. Минск: Тетра Системс, 2005. 256 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
17. **Мойсієнко А. К.** Слово в аперцепційній системі поетичного тексту. Декодування Шевченкового вірша: Монографія. Київ : Вид-во “Сталь”, 2006. 304 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>
18. **Приходько А. М.** Концепти

і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> 19. **Селіванова О. О.** Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. К, 2006. 716 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> 20. **Синельникова Л. Н.** Лирический сюжет в языковых характеристиках. Луганск: Ред.-изд. отд. облупр. по печати, 1993. 186 с. 21. **Ставицька Л. О.** Мовні засоби вираження наскрізного образу як елемента індивідуальної естетичної системи. *Семасіологія і словотвір: Збірник наукових праць*. Київ : Наук. думка, 1989. С. 98–102. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> 22. **Ужченко В. Д., Ужченко Д. В.** Фразеологія сучасної української мови: навч. посіб / Київ : Знання, 2007. 494 с. URL: <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>

ДЖЕРЕЛА

1. **Павленко Марина.** Душа осики: Поезія. Черкаси: Видавництво «Черкаський ЦНТЕІ», 2006. 144 с. 2. **Поліщук Петро.** Оглянься: Поезії. Умань: Видавничо-поліграфічне підприємство, 1999. 201 с. 3. **Савчук Григорій.** Дзвонкова криниця: Поезії. Черкаси: Облредвидав «Сіач», 1998. 128 с. 4. **Савчук Григорій.** Душі джерела: Поезії. Черкаси: Облредвидав «Сіач», 1996. 126 с.

REFERENCES

1. **Batevych, F. S.** (2007). Concept. / *Ukrainska mova: Entsyclopediia [Concept. Ukrainian language: Encyclopedia]*. Kyiv: Ukrainska entsyklopediia imeni M.P. Bazhana Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 2. **Holoborodko, K. Yu.** (2002). Lihvistychnyi status kontseptu. *Kultura narodov Prichernomoria [Linguistical status of concept. Black sea region culture]*. Simferopol: Mizhvuzivskyitsentr 'Krym'. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Russian]. 3. **Ivashchenko, V. L.** (2006). Kontseptualna representatsiia frahmentiv znannia v naukovu-mystetskii kartyni svitu (na materialii ukrainskoi mystetstvoznavchoi terminolohii): Monohrafiia [Knowledge fragments conceptual representation in scientific-artistical picture of the world (based on ukrainian art studies terminology): Monograph]. Kyiv: Vydavnychi Dim Dmytra Buraho. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 4. **Kahanovska, O. M.** (2007). Lihvokohhnytnyvi aspekt utillennia tekstovykh kontseptiv u frantsuzkii ta ukrainskii hudozhnii prozi [Lingvocognitiv aspect of realization of text concepts in French and Ukrainian languages]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova Ceriia 9. Suchasni tendentsii rozvytku mov*, 2, 50–57. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 5. **Kononenko, V. I.** (2004). Kontsepty ukrainskoho dyskursu. Monohrafiia [Concepts of Ukrainian discourse. Monograph]. Kyiv – Ivano-Frankivsk: Plai. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 6. **Kocherhan, M. P.** Movoznavstvo na suchasnomu etapi. *Dyvoslovo. Ukrainska mova i literatura v navedchalnykh zakladakh: naukovu-metodychnyi zhurnal MON Ukrainy [Linguistics at modern stage. Dyvoslovo. Ukrainian language and literature in educational institutions: scientific-methodological magazine of MES of Ukraine]*. Kyiv: Red. zhurnalu 'Dyvoslovo', 5, 24–29. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 7. **Kravets, L. V.** (2007). Metaforychna reprezentatsiia kontseptu "chas" v ukrainskii poesii XX st. [Metaphorical representation of the concept of 'time' in Ukrainian poetry of XX ct.]. Kyiv, 192–198. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 8. **Kubryakova, E. S.** (1997). Kratkyi slovar kohhnytnykh terminov [Brief vocabulary of cognitive terms]. Moscow: Filol. f-t MGU im. M.V. Lomonosova. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Russian]. 9. **Martynyuk, A. P.** (2012). Lihvistychna kontseptolohiia: metodolohichni platformy, metodyky analizu, perspektyvy rozvytku [Linguistical conceptualism: methodological platforms, methods of analysis, aspects of

development]. Volyn: Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Vyp.23, 81-88. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 10. **Moisiienko, A. K.** (2006). Slovo v apertseptsiinii systemi poetychnoho tekstu. Dekoduvannya Shevchenkovoho virsha: Monohrafiia [A word in a perceptual system of poetical text. Decoding of Shevchenko's poems: Monograph]. Kyiv: Vyd-vo "Stal". Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 11. **Pryhodko, A. M.** (2008). Kontsepty i kontseptosystemy v kohnityvno-dyskursyvni paradyhmi linhvistyky [Concepts and conceptual systems in cognitive and discursive paradigm of linguistics]. Zaporizhzhia: Premier. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 12. **Selivanova, O. O.** (2006). Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia [Modern linguistics: encyclopedia of terminology]. Poltava: Dovkillia. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian]. 13. **Uzhchenko, V. D. & Uzhchenko, D. V.** (2007). Frazеологія сучасної української мови [Phraseology of modern Ukrainian language]. Kyiv: Znannya. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0003-2112-8962> [in Ukrainian].

SOURCES

1. **Pavlenko, Maryna.** (2006). Dusha osyky: Poeziia [The soul of aspen: Poetry]. Cherkasy: Vydavnytstvo «Cherkaskyi TsNTEI» [in Ukrainian]. 2. **Polishchuk, Petro.** (1999). Ohlyansia: Poezii [Turn around: Poetry]. Uman: Vydavnycho-polihrafichne pidpriemstvo [in Ukrainian]. 3. **Savchuk, Hryhorii.** (1998). Dzvонkova krynytsia: Poezii [Clinker's spring]. Cherkasy: Oblredvydav «Siyach» [in Ukrainian]. 4. **Savchuk, Hryhorii.** (1996). Dushi dzherela: Poezii [Soul's springs: Poetry]. Cherkasy: Oblredvydav «Siyach» [in Ukrainian].

Дзусюк Микола Валентинович – викладач української мови і літератури, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, Комунальний вищий навчальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка»; вул. Небесної сотні, 33/1, Умань, 20300, Україна.

Tel.: +38-067-74-515-76

E-mail: <mailto:kryv47@gmail.com>, mikola_dzusyuk@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-2112-8962>

Dzysiuk Mykola Valentynovych – Teacher of Ukrainian Language and Literature, the Highest Qualification Category Specialist, Teacher-Methodologist, Communal Higher Educational Institution «Taras Shevchenko Uman Teacher Training College»; Nebesnoi Sotni, Str33/1, Uman, 20300, Ukraine.

Надійшла до редакції 29 березня 2019 року